

OPADANJE GRČKE MOĆI

Peloponeski rat 431. – 404. godine prije Krista

Bogatstvo i moć Atene i njena prevlast na Sredozemlju smetali su Sparti. Suprotnosti i zaoštavanje odnosa doveli su do rata između Atenskog pomorskog saveza (Atena) i Peloponeskog saveza (Sparta). Rat je iskoristila Perzija (na strani Sparte) i zauzela maloazijsku obalu. Atena je u ratu imala prevlast na moru (jaka mornarica), a Sparta na kopnu (jaka kopnena vojska). Savezi su se međusobno iscrpljivali u dugotrajnom ratu. Sparta je pobijedila u ratu i prisilila Atenu da prihvati teške uvjete mira (prevlast Sparte, rušenje obrambenih bedema, uništenje mornarice, gubitak demokracije). Rat je oslabio i razjedinio grčke polise. Posljedica rata bio je gubitak slobode, na koju su polisi bili ponosni.

O Peloponeskom ratu pisao je povjesničar Tukidid.

Uspon Makedonije

Makedonija je bila kraljevina na sjeveru Grčke. Često su izbijali plemenski sukobi i borbe za vlast. Grci su Makedonce smatrali barbarima jer su bili neobrazovani. Uspon

Makedonije započeo je za vladavine Filipa II. (359.- 336. godine prije Krista) koji je ujedinio makedonska plemena. Glavni cilj Filipa II. bio je ujedinjenje Grčke i Makedonije, a nakon toga rat protiv Perzije. Želio je otvoriti put grčkoj trgovini i kulturi u Aziju. Proveo je reorganizaciju vojske i ustrojio najmoćniji bojni red starog vijeka – makedonsku falangu. Unutar grčkih polisa postojala je podjela na pristaše i protivnike Filipa II. Jedan od najvećih protivnika bio je atenski govornik Demosten koji poznat po „filipikama“ - nizu govora protiv makedonskog kralja. Filip II. pobijedio je grčke polise u bitci kod Heroneje 338. godine prije Krista i postao gospodar Grčke. Ubijen je u dvorskoj uroti

336. godine prije Krista u jeku priprema za rat protiv Perzije. Naslijedio ga je sin Aleksandar.

Aleksandar III. Veliki (Makedonski) (Pela, 356. godine prije Krista - Babilon, 323. godine prije Krista) – sin i nasljednik Filipa II.

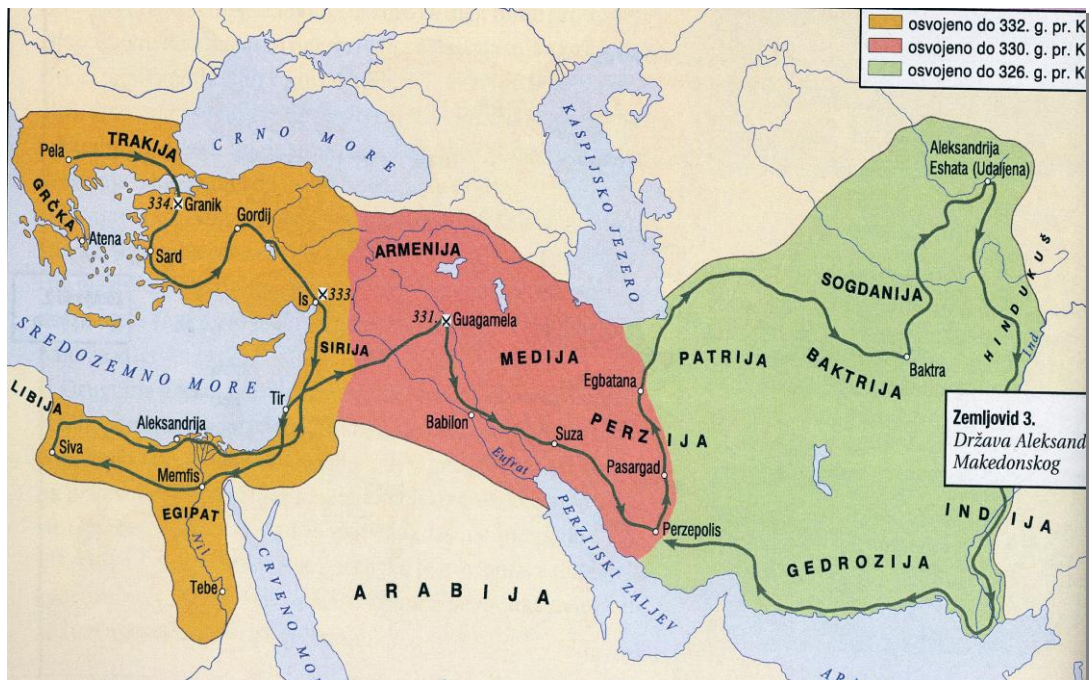
Vladar je postao u 21. godini. Bio je vrhunski obrazovan, učitelj mu je bio filozof Aristotel. Jedan je od najvećih vojskovođa u povijest. Nakon preuzimanja vlasti i gušenja pobune u Grčkoj organizirao je pohod u Perziju. Rat protiv Perzije trajao je od 334.-331. godine prije Krista. U bitci na rijeci Granik 334. godine prije Krista porazio je

Perzijance i oslobodio maloazijske Grke. Ponovo je porazio Perzijance u bitci kod grada Isa 333. godine prije Krista, nakon čega mu je bio otvoren put za osvajanje Sirije, Palestine, Fenikije i Egipta. U Egiptu se proglasio faraonom i utemeljio grad Aleksandriju. Vraća se u Mezopotamiju i 331. godine prije Krista u bitci kod Gaugamele nanosi novi poraz perzijskom kralju Dariju III. Nakon toga osvaja Perzepolis što je označilo kraj Perzijskog carstva. Aleksandar nastavlja pohod na istok i širi granice države do rijeke Ind. Nakon

pobjede nad indijskim vladarom morao se vratiti u Babilon, zbog iscrpljenosti i nezadovoljstva vojnika. Aleksandar umire u Babilonu 323. godine prije Krista.

Aleksandrovu državu činile su Makedonija, Grčka, Egipat, Mala Azija, Mezopotamija, Perzija.

Gradska središta su bila: Pela, Atena, Pergam, Antiohija, Aleksandrija (najveća knjižnica starog vijeka sa pola milijuna svitaka).

Nakon Aleksandrove smrti država se raspala na manja kraljevstva kojima su upravljali dijadosi (Aleksandrovi generali).

Helenizam je pojam koji označava stapanje grčke i istočnjačke kulture i umjetnosti. Aleksandrovi ratovi doveli su do širenje grčkog jezika, kulture i vjerovanja na istok. Posljedica miješanja grčke, makedonske i kultura naroda Male Azije s različitim kulturama Istoka bio jedinstven spoj kultura. Aleksandrija je bila centar helenističke kulture.

Helenizam kao način života, vjerovanja, razmišljanja, običaja vidljiv je u umjetnosti, arhitekturi, filozofiji, religiji. Helenističko doba traje od Aleksandrovih osvajanja do 30. godine prije Krista.